

BEREND GROEN : IN DE RUIJITE IS TE WEZEN

Jan Abrahamse

Op deze plaats is vaker aandacht be-
steed aan beeldende kunstenaars die het
landschap als thema hebben. Afgelopen
jaren zijn oa. artikelen opgenomen over
Han Jansen, Jan Loman, Peter van de
Ploeg, Jan Stroosma en Gerard Koster.
Hierbij valt op dat de kunstenaars uit
Groningen of Friesland komen of daar
werken. Slechts weinigen werken in
Drente. Bekende landschapsschilders
zijn Von Dulmen Krumpelman en Evert

Hunebed van Loon

Zelfportret

Musch. Onder de jongste generatie land-
schapsschilders in Drente is er eigenlijk
maar één die door het Drentse land-
schap gefascineerd is, de 38-jarige in
Zeyen wonende Berend Olfert Groen.

Als boerenzoon geboren in het Oost-
Groningse Bronsveen bij Oude Pekela was
hij al gegrepen door de ruimte. Van jongs af
aan heeft Berend Groen landschappen ge-
tekend en had daarover een eigen visie, die
heel duidelijk het landschap centraal stelde.
De techniek — voor hem een ondergeschikt
deel — heeft hij opgedaan op de Kunstaka-
demie Minerva in Groningen. In die tijd leer-
de hij Amika de Vroome kennen, dochter
van Harry de Vroome, kenner bij uitstek van
het Drentse landschap en een man die zich
volledig voor het landschap heeft ingezet,
oa. voor het stroomdallandschap van de
Drentse A. Deze 'unieke eenling in de amb-
tenarenwereld van het Staatsbosbeheer'
heeft veel invloed gehad op het werk van
Berend Groen, dit had vooral met de struk-
tuur van het landschap te maken. Groen
probeert het landschap te doorgronden. Op
de zandgronden van Noord-Drente kan
men nog een goed inzicht krijgen in de sa-
menhang van de onderdelen van dit land-
schap: nederzetting, es, beekdal en veld-
gronden. In zijn schilderijen en tekeningen
spelen drie elementen een belangrijke rol:
de oppervlaktevorm, de waterhuishouding
en de lucht.

Volgens Jan Jaap Heij, konservator beel-
dende kunst van het Drents museum, houdt
Groen zich bezig met de vraag hoe het land-
schap zich in de loop der eeuwen heeft ge-
vormd en hoe de mens daarop zijn invloed
heeft proberen uit te oefenen.

Om dat uit te beelden ontdeft hij het onder-
werp in zijn minutieus geschilderde tafere-
len van ieder detail, tot dat de kale bodem is
overgebleven.

Berend Groen heeft weinig schilderijen in
voorraad op zijn atelier. Per jaar maakt hij
zo'n negen werken. Tijdens het interview
heb ik het geluk dat er een vijftal aanwezig
is, afkomstig van een tentoonstelling in
Leeuwarden. Bijna alle schilderijen hebben
als thema meanderende beken van het
stroomdallandschap van de Drentse A.
Berend Groen vindt dat er, sinds hij in 1973
in Drente woont en werkt, veel van het land-
schap verloren is gegaan. Planologen en
landschapsarchitekten moeten volgens hem
veel meer kijken naar de strukturen van het
landschap in plaats van lijnen trekken achter
een buro. In dat kader heeft hij veel waar-
dering voor de partikuliere natuur- en mi-
lieubescherming, die staan voor het land-
schap. Ook bij de oudere generatie boeren

— zijn grootvader zei al: in de ruimte is te wezen — treft hij een veel grotere landschapsbeleving aan dan bij de jongere die door de slechte economische omstandigheden en de landbouwpolitiek gedwongen worden steeds verder te intensiveren en daardoor het contact met Moeder Aarde verliezen.

Knal voor je kop

Waarom schilder je uitsluitend het landschap?

Ik ben alleen maar met het Drentse landschap bezig omdat dit grote afwisseling biedt. Beslotenheid tegenover openheid, dat is voor het schilderen heel interessant. Als je uit een besloten ruimte plotseling geconfronteerd wordt met de openheid krijg je een knal voor je kop. Dat heb je als schilder nodig. Als je dan in de ruimte komt kun

Drentse A bij Oudemolen

je de oorspronkelijke structuren beleven. *De riviertjes in Noord-Drente vormen in jouw werk een zeer belangrijk thema?* Het woord riviertje vind ik denigrerend voor het oeroude bekenstelsel in Drente. Je moet spreken van beekdalensels die op grillige wijze het Drents Plateau doorsnijden en die dat verdelen in een aantal 'eilanden en schiereilanden'. In feite bepalen die beekdalen de hoofdstructuur van het landschap. In Noord-Drente hebben we dan het geluk dat in die delen nog een aantal ongerepte beken voorkomt. De structuur, de vorm en de kleuren spreken mij daarbij aan. Die kleuren worden, behalve door de lucht en het licht, bepaald door de vegetatiepatronen. Voor de individuele plantjes interesseer ik me niet zozeer. Als ik kijk naar de vorm van het reliëf en de structuur van het landschap vind ik dat ingewikkeld genoeg. Ik vind dat je ondergeschikt moet zijn aan het

landschap en dat je er uiterst voorzichtig mee moet zijn en het met respect moet benaderen.

Hoe komt bij jou een schilderij tot stand?

De lokatie zoek ik uit met behulp van topografische kaarten en dan ga ik ter plekke lijnschetsen maken. Vaak maak ik ook aantekeningen waarin ik de kleuren probeer te vertalen in woorden. In mijn atelier maak ik dan schetsen op papier en dan moet ik soms twee keer per dag terug naar de lokatie en dat doe ik om te kijken of er niet te veel menselijke invloeden in mijn composities zijn geslopen. Daar bedoel ik mee: de aangeleerde technieken in de compositie-leer.

Werk je ook wel met foto's om de juiste compositie te bepalen?

Soms doe ik dat, maar ik hou er niet van. Pas als de compositie goed is breng ik het over op een paneel. Het aanbrengen van de kleur is voor mij altijd een worsteling want dat heeft te maken met de sfeer van het landschap zoals ik die beleef. Hoewel mijn schilderijen een grijze of groene aanblik hebben, zitten er zeer veel kleuren in. Mijn schilderijen zijn dan ook niet grijs, maar gekleurd grijs.

Jouw schilderijen ademen een serene, mistige herfst sfeer

Dat is een sfeer waarvan ik vind dat die bij dit landschap past. Ik ben bezeten van landschappen. Om daar vorm aan te geven gebruik ik verf. Als ik goed zou kunnen schrijven zou ik die uitingsvorm misschien gekozen hebben. Mijn schildertjen zijn mijn landschappelijke verhalen in verf.

In mijn werk spelen drie onderdelen een belangrijke rol, dat is de oppervlaktevorm van de aarde, de waterhuishouding en de lucht, daar maak ik mijn keuze uit. Als dat bijvoorbeeld een meander van een beek is, dan staat de lucht ten dienste van de meander.

Drente is onuitputtelijk

Schilder je ook wel andere Noord-Nederlandse landschappen?

Nee, het landschap van Drente is voor mij onuitputtelijk want ik verbaas me dagelijks over de structuur.

In de vakantie kom ik regelmatig op de Bosplaat van Terschelling en dat is ook een stuk oerlandschap. Ik heb me niet genoeg verdiept in de structuur van dat landschap waardoor ik het nog niet aandurf om daar een schilderij van te maken.